

Dollmayer Petra

A kálváriák, mint tájalkotó elemek

BCE, Tájépítészeti Kar, Tájépítészeti Kar, Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

Konzulens: Dr. J. Szikra Éva
Molnár József László

A kálváriák a népi vallásosság jellegzetes objektumai, általában a terepviszonyokat kihasználó, összetett szabadtéri szakrális építmények. Rendelkeznek *táji, építészeti, vallás- és kultúrtörténeti, művészettörténeti, néprajzi és turisztikai* jelentőséggel, emellett egyedi tájértékként betöltött jelentőségük vitathatatlan. Elsősorban a keresztény vallásgyakorlás, a Nagypénteki áhítat színterei, a mai napig élő elmélkedő és búcsújáró helyek. Mai kanonizált formájuk évszázadokon keresztül alakult ki, így számos építészeti megoldás és ikonográfiai program figyelhető meg a máig fennmaradt együtteseken.

A kálváriák Magyarország számos településén gazdátlanságuk, illetve a fokozódó beépítések miatt egyre inkább leromlanak vagy teljesen elpusztulnak. Megóvásukhoz a tájvédelem is hozzájárult, védelmükre tett első lépés az egyedi tájértékekhez kapcsolódó jogi szabályozás volt. A kálváriák egyediségét gyakran *tájjal való kapcsolatuk* adja, s így értékelésük építészeti, néprajzi, művészettörténeti és tájépítészeti feladat egyaránt. Tükrözik a korábbi korok vallásos érzületét, gyakran a tájalkotó elemekkel összekapcsolódva, így fontos tájépítészeti feladatnak tekintem a kálváriák csoportosítási, és értékelési lehetőségének vizsgálatát és kidolgozását.

Dolgozatom célja a kálváriák tájépítészeti szempontból meghatározónak ítélt típusainak bemutatása, jelentőségükre, táji értékükre való felhívás, valamint táji és közelebbi környezetük alakítására, védelmére vonatkozó javaslatok megfogalmazása. Célom továbbá a kálváriák, mint vallási, építészeti, kulturális és szakrális örökség védelmének lehetőségeim szerinti elősegítése, az előforduló táji- és területhasználati konfliktusok feltárása, feloldásukra vonatkozó javaslatok megtétele.

Kutatásom módszerét könyvtári kutatómunka, helyszínelés és konzultációk jelentették. Munkám eredménye a kálváriák csoportosítása, jelenlegi állapotuk felmérése, fényképfelvételek készítése, a környezetükben – kiemelés, illetve kitakarás céljából – alkalmazható növények bemutatása valamint a bejárt együttesek környezetének, táji vonatkozásainak ismertetése. További fontos eredménynek tekintem, hogy a kálváriák eddig a tájépítészeti szakma kevéssé felmért és értékelt területét jelentették. Tájrendezési és településrendezési tervekben jelentek meg, de átfogó jellegű, javaslatokat is megfogalmazó kutatási munka nem készült a témában, így dolgozatom előrelépés ezen a területen.

A felsőnyárádi bányautótáj rehabilitálása

Fazekas Tímea

Tájépítész mérnöki Szak, V. évfolyam

Budapesti Corvinus Egyetem, Tájépítészeti Kar

Dr. Csemez Attila

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyében fekvő Felsőnyárad az un. Fekete-völgy központja, mely a nehézipar virágzásának idején a borsodi bányászat egyik meghatározó területe volt. A mélyművelést a felsőnyárádi bányában 2001-ben fejezték be, a településen azonban külszíni szénfejtés még ma is folyik, a „Felsőnyárad III. szén” védőnevű külfejtéses bányában.

Napjainkban az észak-keleti határsáv kiesik az ország vérkeringéséből, a rendszerváltás előtt kialakult iparvidék nem tudott együtt fejlődni az ország nyugati régióival, nem volt képes az új kihívásoknak megfelelően, gyorsan váltani. A környék már felhagyott, és jelenleg is működő bányái, az egykori ipari létesítmények területei jelentős tájsebek, melyek tájhasználati konfliktusok sokaságát okozzák – egy értékekkel teli természeti környezetben. Célszerű lenne, ha a rehabilitációs munkálatok már a termelés folytatása alatt megindulhatnának, a szén kitermelését úgy irányítva, hogy a későbbi tájrendezés könnyebb, olcsóbb és gyorsabb lehessen. A tájrendezés korai megkezdése és folyamatosságának biztosítása környezeti és társadalmi-gazdasági szempontokból egyaránt kedvező hatású.

Amennyiben a bányászat felhagyását követő tájrendezés megtervezésekor és kivitelezésekor nem csupán a balesetmentesítés a cél, úgy a táji adottságokat, területi potenciált helyesen kihasználó rehabilitált bányák egyfajta akciópontokként fellendíthetik egy adott térség életét. A rehabilitált terület potenciáljának megfelelő kihasználásával biztosíthatja az ott élők számára a megfelelő életminőséget, élhető környezetet – és nem utolsósorban szempontként – munkaalkalmat, turisztikai célpontot is teremthet. Az olyan nehéz helyzetben lévő térségek esetén, mint Borsod megye, különösen kívánatos efféle kitörési pontok létrehozása.

Felsőnyárad határában a szénbányászat sajátos, ökológiailag kedvezőtlen adottságú, tájészttetikai tekintetben látványromboló maradványait találjuk. A helyi Önkormányzat vezetése és képviselő-testülete – egyetértésben a település lakosságával – célul tűzte ki a bánya felhagyása után a terület rehabilitációját. Törekvésük szerint a területen bányató rendszer kialakítására kerül sor, melyet pihenő, üdülő, kulturális központtá kívánnak fejleszteni. Helyzeténél, adottságainál fogva a település logikus kiindulópontja lehet egy ökológikus szemlélettel kialakított, turisztikai hasznosítást előmozdító rehabilitációnak.

A térség természetközeli állapotainak visszaállítása, a régió iránti bizalom visszanyerésének egy lehetséges módja, hogy koncentrált fejlesztésekkel, a sérült területek rehabilitálásával, példamutatással adunk erőt a helyi lakosoknak. A megvalósuló beruházásokkal nem csupán a lakosság életkörülményeinek javulását érhetjük el, hanem lehetőség nyílik a turisták, befektetők visszacsalogtatására Borsodba.

Lehetőségek és hiányosságok a magyarországi hulladékhasznosítás területén

Földesi Dóra

Tájépítésztechnológiai szak V. évfolyam

Budapesti Corvinus Egyetem, Tájépítészeti kar

Konzulens: Dr. Sallay Ágnes

Magyarország hulladékgazdálkodása jelentős átalakuláson ment keresztül az elmúlt években. 2000-ben megszületett az önálló hulladékgazdálkodási törvényünk, aminek nyomán újabb jogszabályok készültek, melyek számtalan feladatot adtak a különböző szereplőknek. A jogszabályok és a tervek megszületése, valamint a szelektív gyűjtés beindítása következtében eddig agyonhallgatott kérdések kerültek előtérbe, úgymint: Mennyi hulladék keletkezik Magyarországon? Mi történik a keletkezett hulladékkal? Milyen a hulladékgazdálkodás helyzete Magyarországon?

Dolgozatom célja volt feltárni, hogy milyen ellentmondásos és hiányos információkon alapszik a jelenlegi tervezés és ez milyen problémákat vet fel a jövőben, továbbá megvizsgálni a szelektív gyűjtés és hasznosítás helyzetét Magyarországon. A különböző anyagfajták újrahasznosításának körülményeiről sok egymásnak ellentmondó információt hallani, ezért céлом volt megvizsgálni, hogy hol, milyen feltételekkel és milyen mennyiségben hasznosítják a szelektíven gyűjtött hulladékot.

Fentiek megismerése érdekében elemeztem a jogszabályokat, a hulladékgazdálkodással foglalkozó szervezetek (államigazgatási, gazdasági és civil) adatait, majd felkerestem a hasznosítással foglalkozó cégeket. Ennek eredményeként dolgozatomban rávilágítok arra, hogy mi a probléma a jelenlegi tervezéssel, miért nem tudunk megfelelni az Uniós kötelezettségeknek, illetve arra, hogy miért nem fogadható el minden esetben környezetkímélő megoldásnak az anyagában történő hasznosítás. Továbbá bemutatom a hulladékkezelési módok tájépítészeti hatásait, a különböző anyagfajták gyűjtésének és hasznosításának lehetőségeit, valamint a hulladékhasznosítás piacát. A feldolgozást végző cégek bemutatásával igyekszem felhívni a figyelmet a kialakult centralizáltságra, mely a szállítási távolságok és ezzel egyben a környezetterhelés növekedésével is jár.

Dolgozatomban a hulladékgazdálkodási tervezés javítását célzó javaslatokat teszek, annak érdekében, hogy nagyobb hangsúlyt kapjon és javuljon, az újrahasznosítás és a hulladékkeletkezés megelőzés helyzete a tervekben és a gyakorlatban egyaránt. Továbbá javaslatokat fogalmazok meg a feldolgozó háttérpar fejlesztéséhez, valamint a települési szelektív hulladékgyűjtés kialakításához és üzemeltetéséhez, hogy egy működőképes és a társadalom által is elfogadott rendszer alakuljon ki.

Dunaújváros Duna-menti zöldfelületeinek többcélú fejlesztési lehetőségei - környezeti nevelés és kortárs kultúra a szabadterben -

Jobbágy Bernadett

Tájtervezési és Területfejlesztési Szakirány, V. évfolyam

Budapesti Corvinus Egyetem – Tájépítészeti Kar

*Konzulensek: Mikházi Zsuzsa - Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék, Gál Zoltán –
Dunaújvárosi Partvédelmi Vállalat*

Dunaújváros, mint a Duna mentén fekvő település, alapjában véve jó belső rekreációs potenciállal rendelkezik, a folyóparti fekvés helyzeti előnyét azonban igen kis százalékban használja ki jelenleg. Az optimális, mai igényeknek megfelelő területhasználati struktúra kialakításának szükségessége évek óta foglalkoztatja a helyi tervezőket. Ennek ellenére mindeddig nem készült olyan átfogó tanulmány, amely a kisebb fejlesztési egységeket rendszerbe foglalná. E hiány pótlására, áthidalására vállalkozom, amikor az objektum, és a települési szintű tervek léptéke közötti területegység fejlesztési koncepciójával foglalkozom. A vizsgált terület, mely a Duna partjától a belváros tengelyét képező Vasmű útig terjed, a folyóval párhuzamosan, hosszanti irányban fut. Magában foglalja a part menti területsávot, a stabilizált löszfalat, a magaspartot, valamint a lakóterületi zöldfelületek egy részét. Munkám célja, hogy e területek állapotának és adottságainak figyelembe vételével közvetlen kapcsolatot alakítsak ki a város és a folyó menti területek között. Olyan használati formákra adok javaslatokat, amelyek a jelenleginél aktívabb, optimális területhasználatot biztosítanak.

A vizsgálatok során felmértem a terület természeti adottságait, jelenlegi használatait, értékeit, valamint a tájalakulás történetét. Ennek során megmutatkoztak azok a momentumok, melyek a térszerkezetet és használatokat alakították, formálták napjainkig. A korábbi tervezői elképzelések, valamint a magaspart és a vízpart közötti szintkülönbség következtében a Duna-menti zöldfelület-rendszer távoli, külső területként hat, amit azonban a városközpont-hoz való közelsége nem indokol. S bár magának a belvárosnak sincs klasszikus értelemben vett „city”-attitűdje, mégis igen erősen érezhető ez a különbség. A vizsgálatok során összefoglalt, térképen ábrázolható adatokat a vizsgálati tervlapon tüntettem fel.

A dolgozat értékelési részében az adottságok összefoglaló áttekintését követően területileg differenciálom azokat. Hiszen, bár a terület nagyságrendileg egységes adottság- és problémarendszerrel rendelkezik, részterületenként eltérő állapotú illetve helyzetű lehet. Ezért szükség volt, a fejlesztési irányok, helyszínek illetve csomópontok tisztább felvázolása végett, részterületi értékelési eljárással finomítani a vizsgálat során kialakult képet. Ennek eredményeit az értékelési tervlap tartalmazza.

Ezután az általam lehetségesnek tartott fejlesztési elképzelések rendszerét dolgoztam ki. Tervi szintű javaslataim alapvetően a célként megfogalmazott *kapcsolat* megteremtésére irányulnak, a város és a vízpart, illetve a belváros és a Duna-menti zöldfelületek között. Az általános, a terület állapotának javítását célzó stratégiák mellett, a koncepció két kiemelt irány mentén rendeződik. Ezek a kiemelt irányok a *környezeti nevelés*, valamint a *kortárs kultúrák* megjelenítése, fejlesztése a szabad térben. E két fő iránynak megfelelő, a terület több pontját érintő, de egységes szemléletet tükröző javaslatcsoportokat részletesebben kifejtem. A környezeti nevelés hálózata különböző korosztályokat érintő elképzelés-rendszert takar, mely az ember és természet, ember és víz közötti kapcsolat, kötődés megalapozását segíti elő. A kortárs kultúrák megjelenése az általam fontosnak tartott, ma is megtalálható kezdeményezéseket, használatokat gondolja tovább, tudatosan teret biztosítva további fejlődésük számára. A javaslatok különböző rétegeit egy egységes javaslati tervlap teszi szemléletessé, területileg megfoghatóvá.

Tisztás-hálózat kialakítása a Budai-hegységben

Nagy Zsuzsanna

Tájépítész mérnöki szak V. évf.

Budapesti Corvinus Egyetem

Konzulens: Dr. Csemez Attila, Bakon Gábor

A városok betonrengetegéből menekülő, megfáradt ember szívesen keresi fel a közeli erdőket. Az erdőket a városokéhoz hasonló térszerkezet jellemzi, csupán „építőanyagaikban” különböznek. A városi térrendszer analógiájára az erdőkben az erdészeti feltáró-utak, a turistautak biztosítják a közlekedés feltételeit, ezeken haladva juthatunk el a **köztérként használt erdei tisztásokra**. Az ember – szegély-lakó lény lévén – pihenési célra előnyben részesíti a tisztásokat és a réteket az épülettömböket megtestesítő erdőttestekkel szemben. A tisztások esetében a „hely szellemét” a városi terekhez hasonlóan elsősorban a térarány, másodlagosan a térhatároló növényfal jellege, kora, fafaj-összetétele, a tisztás növényborítottsága, az esetleges szoliter fák és a turisztikai látványosságok, valamint a tisztásra bejutó napfény mennyisége határozza meg. A pihenés feltételeit a parkerdei berendezések biztosítják. A tisztások az erdei közösségi lét szintereként jelentős funkcionális és szociális szerepet (pihenés, sport, találkozóhely) töltenek be, ezen felül pedig értékes élőhelyként a biodiverzitás magas szintjéhez járulnak hozzá.

Aktuális – már az 1970-es években felmerült, és azóta is megoldásra váró – probléma a Budai-hegység forgalmasabb turistaközpontjainak közelében található tisztások, pihenőhelyek **túlterheltsége**. Az ökológiai és a pszichikai túlterheltséget kiváltó zsúfoltság megszüntetésének egyik lehetséges módszere a **pihenni vágyó látogatók térbeni széthúzása** alternatív pihenő-tisztások kialakításával, a meglévő tisztás-hálózat tervszerű bővítésével. TDK dolgozatom készítésének célja a budai erdők közjóléti fejlesztésének részeként egy olyan tisztás-hálózat megtervezése, amely a lehető leginkább megfelel a parkerdei látogatók elvárásainak, és ezáltal **magasabb fokú rekreációs lehetőségeket** teremt. A rekreációs lehetőségek bővülése, térben történő széthúzása elősegíti az említett terheltségi konfliktus feloldását. A vizsgálati terület védettségéből adódóan fontosnak tartottam a természetvédelmi követelményeknek illetve szempontoknak a tervezésbe történő integrálását.

Dolgozatomat alapos **terepi munkával** támasztottam alá, amelynek során bejártam a vizsgálati területre eső turistautakat és felmértem az azok mellett, illetve közelében található tisztásokat és kilátópontokat. A felmért adatok értékelését követően **mintapéldák** alapján javaslatot tettem a meglévő tisztások fejlesztésére, kezelésére vonatkozóan. Céljaimnak megfelelően javaslatot tettem további tisztások kialakítására, a tisztás-hálózat bővítésére. Javaslataimmal a természetvédelmi követelményeknek is igyekeztem eleget tenni, így az érzékeny területeken a természetvédelmi kezelés lehetséges módjait elemeztem.

A tisztások kialakításának folyamata jól beilleszthető a Pilisi Parkerdő Rt. és a WWF által kidolgozott, jelenleg alkalmazott természetkímélő erdőgazdálkodási gyakorlatba, amelynek lényege a faállomány kis felületű irtásokkal, valamint szálalással történő kitermelése. Az említett módszeren kívül a régebbi tarvágások helyszínei részben vagy egészben szintén potenciális lehetőséget nyújtanak a tisztások hálózatának bővítéséhez. Munkámmal a **Pilisi Parkerdő Rt. Budapesti Erdészetének** erdőkezelési tevékenységéhez kívánok segítséget nyújtani annak érdekében, hogy a parkerdőben folytatott közjóléti tevékenység – a tisztások és azok parkerdei berendezései, valamint a kilátópontok fejlesztésével – a fokozódó üdülés–idegenforgalmi igényekhez mérten egyre jobban éreztesse hatását.

Szathmáry Melinda – Golfpályák a tájban (Hajdúszoboszló példáján)

Napjainkban az emberek számára egyre többet jelent az egészség és a wellness, azaz a testi-lelki jól-lét, egyre több szükségük van kikapcsolódásra és a sportra, amit a golfnál kiválóan össze lehet kötni. Egyre fontosabb olyan kikapcsolódásra és sportra alkalmas helyeket kialakítani, ahol kiszabadulhatunk a rohanó, szürke hétköznapiokból és természeti környezetben frissülhetünk fel testileg-lelkileg.

A különböző golf-beruházások a térség lakosai számára munkalehetőséget jelentenek, a kapcsolódó hotel-, fürdő- és wellness fejlesztések, lakóparkok, konferencia-termek, kaszinók pedig nyereségessé teszik e beruházásokat. Magyarországon és a régióban sokáig tiltották a játékot, és a gazdagok, az elit sportjának tartották. Hazánkban ennek a sportnak éppen ezért nincs nagy múltja, és bár a pályák tervezése és kivitelezése is gyerekcipőben jár még, az utóbbi években mégis látványos fejlődésnek indult. A szabadidő és az arra fordítható jövedelem növekedése, az egyre több és jobb pálya, a média jelenléte és a fejlesztésekre fordítható uniós támogatások további lendületet adhatnak a sportág fejlesztésének.

Dolgozatomban áttekintést adok a magyarországi golfsport kialakulásáról, jelenlegi fejlettségi szintjéről, a fejlesztési lehetőségekről. Az említett témákat tájépítészeti szempontból vizsgálva feloldom a természetvédők és a beruházók közötti konfliktusokat, valamint rávilágítok a jogi háttér kuszaságára és az engedélyezés nehézségeire. Felkutattam a magyar golfsport gyökereit, a meglévő golfpályákat, konzultáltam turizmusban jártas szakemberekkel. Felkerestem az illetékes hatóságokat, szakhatóságokat és civil szervezeteket, valamint a Magyar Golf Szövetséget. Tájértékelést végeztem a mintaterület ökológiai adottságaira, a természeti adottságokra és a megváltoztatott táji elemekre, valamint SWOT analízis segítségével értékeltem a turisztikai adottságokat, lehetőségeket és veszélyeket. A javaslati munkarészben pedig egy konkrét – hajdúszoboszlói – példán keresztül tekintetem át a golfpálya beruházást az engedélyezéstől a tervezésig, kivitelezésig.

A potenciális piac óriási, amit a befektetők is felismertek, így megkezdődtek az első lépések új pályák kialakítására. Jelenleg Egerszalókon, Lovasberényben, Pilismaróton, Vámospércsen folynak az egyeztetési-engedélyeztetési munkafázisok. A téma aktualitását bizonyítja, hogy az első európai konferenciát, a Golf Business Forumot 2004 júniusában Budapesten rendezték meg, ahol 25 ország képviselőjében uniós és kormányzati tisztségviselők, turisztikai szakemberek, ingatlanfejlesztők, befektetők, golfpálya üzemeltetők és -tervezők vitatták meg a sportág üzleti kérdéseit és fejlesztési lehetőségeit. A golf igen jelentős összegekkel járul hozzá az egyes országok turizmusból származó bevételéhez, ugyanis rohamosan nő azoknak a száma, akik úticéljukat is annak függvényében választják ki, hogy található-e golfklub a közelben.

A sport és sport tevékenységek a közeljövőben a mindennapi életben is egyre nagyobb szerepet kapnak majd. A versenysport mellett a városi ember egészséges életmódjához is egyre inkább hozzátartozik a sport, a mozgás iránti vágy. Ezen szükségletek kielégítése a városok számára alapfeltétel kell legyen. Hajdúszoboszlónak kiemelt figyelmet kell szentelnie a sporthoz kapcsolódó idegenforgalmi termékekre. A városban fellelhető több olyan vonzerő, amelyek jelenlegi minősége, fejlettségi szintje és kihasználtsági foka a közelmúltban eszközölt nagyarányú fejlesztések ellenére sem optimális. A javasolt fejlesztésekkel azonban, Szoboszló változtathat ezen a helyzeten, és még jelentősebb turista célponttá válhat.

A Pilis turisztikai értékei

Tatai Zsombor

Tájépítésztechnológiai szak, V. évfolyam

Budapesti Corvinus Egyetem

Dr. Csemez Attila

A Pilis, hazánk legkedveltebb kirándulóhelye olyan jelentős természeti, kultúrtörténeti, építészeti és táji értékekkel bír, amelyek védelmére és fejlesztésére egyaránt nagy szükség van. Sokszor ezek az adottságok méltatlanul elrejtőznek az idelátogatók számára. Dolgozatomban ezért ezen táji értékek felkutatását és bemutatását tűztem ki célul.

A Pilis belső települései hegyekkel övezve a szomszédos főváros fejlesztési nyomásától elzártan fejlődtek az évszázadok során, azonban Budapest dinamikája lassan eléri ezt a térséget is. Bár Pilis még nem tipikus agglomerációs övezet, mégis a Pomáz–Dobogókői-völgy Budapest vonzásában olyan egyedi tájértékekkel, életmódkínálattal és szolgáltatás potenciállal bír, amelyek következtében vele szemben határozott és feszítő fejlesztési igények fogalmazódnak meg. Ezen igények között a térségnek rá kell találnia arra a fejlődési útra, amelyen egyaránt biztosíthatja a helybeliek életszínvonalának fejlesztését és a táj jellegzetes arculatának megtartását, egyedi értékeinek megőrzését. Dolgozatommal ezen lehetséges fejlődési irány kijelölése a célom.

A Pilis turisztikai értékeinek vizsgálatával a pilisi táj turisztikai potenciálját mértem fel. Ehhez megvizsgáltam az adott tájegység egymással kölcsönhatásban álló ökológiai, ökonómiai és tájképi potenciáljait. A Pilis mind a három szempontból kedvező helyzetben van. Ökológiai értelemben azért, mert a Pilis az ember által még kevésbé befolyásolt terület, ráadásul kevés olyan nagyváros közeli terület van az országban, ahol ilyen természeti környezetet lehet találni. Ökonómiai szempontból is kedvező a Pilis helyzete, hiszen a turizmus által jelentős bevételekhez juthat a térség. Ugyanakkor a térségi szereplőknek még nem minden tagja ismerte fel a turizmus jelentőségét. A lakosság még nem látja az érdekeltségét a turizmusban, a vállalkozók nem keresik az együttműködést a partnerekkel, a települések nem ismerik fel a térségi összefogásban rejlő, kiaknáztatlan lehetőségeket.

A turisztikai tájpotenciál harmadik, de nem kevésbé jelentős alkotója a tájképi potenciál. A pilisi tájnak egyedülálló tájképi értékei vannak. A táj pszichológiai és esztétikai hatások révén érvényesülő rekreációs teljesítőképessége különösen jelentős a Pilisben. A Pilisnek ezt a közjóléti funkcióját már a középkor embere is felfedezte, hiszen a pilisi táj nem anyagi természetű ajándékainak első tudatos keresői, illetve élvezői a pilisi pálos remeték voltak.

A tájpotenciál vizsgálatával a táj turisztikai hasznosíthatóságának a lehetséges mértékét fejezem ki; bemutatom azt, hogy egy táj milyen mértékben alkalmas a turizmus igényeinek kielégítésére. Ugyanakkor a turizmus igényeinek kiszolgálása csak a fenntartható fejlődés szellemében lehetséges. A Pilisben csak olyan vendégforgalom képzelhető el, amely a helyi lakosság és a vendégek közötti kölcsönös megértést segíti elő, nem veszélyezteti a meglátogatott területek kulturális sajátosságait, és nem akadályozza a táji értékek megőrzését.

Tematikus kastély utak Baranyában

Tompos Petra

BCE Tájépítészeti Kar

Tájtervezési- és Területfejlesztési Tanszék

Konzulens: Dr. Kollányi László

Dolgozatom első nagyobb egysége a vizsgálati részt foglalja magába. Ezen fejezet keretében megvizsgáltam a megye turizmusára napjainkig készített terveket, részleteztem a tematikus utak felépítését és működését. Megvizsgáltam a hazai és külföldi kastély utakat. Bemutattam Baranya megye adottságait, valamint a dolgozat alapját képező kastélyokat. A kastélyút kialakításához szükség van egy teljes, a kastélyok és kúriák mai állapotát tükröző felmérésre, mivel a helyzetkép jelenleg nem áll rendelkezésre. Az alapos feltárást fontos feladatnak tekintem ezért egy adatlap és helyszíni bejárás segítségével felmértem a Baranyában található kastélyokat és kúriákat. Ez alapján elemeztem a hazai kastélyok állapotát. Az épületek lírása mellett a park történetével is foglalkoztam. A komplex turizmusfejlesztési terveim miatt rendszereztem a megyében található egyéb turisztikai attrakciókat.

Az értékelési rendszer kidolgozásánál fontos szempont az egyensúlyra való törekvés, az aránytalanságok elkerülése. Valamint már az első lépésben meg kell határozni azokat a kitételeket, melyek akadályoznák az attrakciók turisztikai hasznosítását. Gondolok itt, jelenlegi funkcióra, megközelíthetőségre, épület állapotra. Az értékelés során azon kastélyok és attrakciók kiválasztására törekedtem, melyek azonnal egy kastélyút elemeié válhatnak. A turizmus rendszere egy összetett rendszer. Ezért egy tematikus útnál sem lehet külön- külön kezelni az egyes attrakciókat. Egy kastélyhoz hozzá tartozik a park, a település, sőt az odavezető út. Azonban, nem volt elég megvizsgálnom az egyes attrakciók funkcióját, a település fejlettségét, a turizmus szempontja szerint a legjobb attrakciók kiválasztásához egy ragsort kellett felállítanom. A pontozási értékelés végén egyértelművé vált számomra, hogy mely kastélyokkal kell majd foglalkoznom a javaslati részben.

Dolgozatomban valódi javaslatokat fogalmaztam meg a kastélyok jövőbeli használatát illetően. Külön foglalkoztam a meglévő és az egykori nagy parkokkal. Az előbbiekre állapot megőrzési és fejlesztési javaslatokat dolgoztam ki, az utóbbiaknál a helyreállítás, rehabilitációs lehetőségeket mérlegeltem. A javaslatok című fejezet középső részében különböző közlekedési eszközökkel végigjárható tematikus utakat terveztem. Céлом volt, hogy eltérő korosztályú és érdeklődési körű emberek számára is csábítóvá tegyem útjaimat. Ez úgy érzem sikerült. A kastélyparkokat végigjáró út a botanikusok, természetkedvelők között lehet népszerű. A komplex csomag elsősorban a vagyonosabb emberek számára készült. Akiknek alkalmuk van a csodás helyek mellett, kellemes környezetben is pihenni. A kerékpárutak elsősorban a fiatalok, a „Kincses Baranya” út pedig a más megyékből érkezők számára csalogató. Az utolsó fejezetben gyűjtöttem össze azon lehetőségeket, melyek segíthetnek az utak kialakításában és működésében.

Céлом a dolgozattal az, hogy felhívjam a figyelmet kulturális értékeinek rossz állapotára, cselekvésre készítsem a szakembereket, és beruházókat, és hogy növeljem a helyi lakosok, illetve az odalátogató turisták büszkeségét nemzeti örökségünk iránt. A dolgozatomban törekszem a látogatók élményének minél tökéletesebbé tételére, az illetve a menedzsment céljainak elérésére. Céлом, hogy dolgozatomban olyan kézzelfogható ajánlásokat adjon a megye települései számára, amelyek rövid- és középtávon megvalósíthatóak. Javaslataim megvalósulása esetén a térség fejlődését remélem.

A Tisza-völgy turisztikai fejlesztése Csongrád-megyében

Összefoglaló

Vakula Réka

BCE Tájépítészeti Kar, Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

Konzulens: Mikházi Zsuzsanna

A Tisza-völgy Csongrád-megye résztájegysége, hazánk egyik legnapfényesebb tája, amelyet kettévág a legmagyarabbnak tartott folyónk, a Tisza. Sokan, akik csak országúton vagy vasúton robognak át a vidéken, egyhangúnak, kevés szépséget mutatónak hihetik vidékünket. Az ide érkezők legtöbbször csak a dombokat, a hegyeket, a nagy tavakat keresik, amiket az Alföldön természetesen nem találnak meg. A Tisza-völgy rendelkezik szinte minden olyan természeti szépséggel, amely az Alföldön megtalálható. Úgy érzem, fel kell ismerni, hogy ennek a tájnak a szépsége pont ebben rejlik! Számos más rejtett látnivaló vár felfedezésre, melyek mind-mind biztosíthatják a kikapcsolódást, felüdülést és feltöltődést mindennapjainkban.

A turisztika az egyik legkomplexebb területfejlesztési lehetőség. A turisztikai attrakciók összegyűjtésével, rendszerezésével és a látnivalók egy-egy téma köré csoportosításával azt szeretném elérni, hogy a Szegedtől távolabb eső területek is bekapcsolódjanak a turisztikai vérkeringésbe. Ezáltal lehetőség válna arra, hogy a megye háttértelepüléseiben is meginduljon egyfajta fejlődés, amely csökkentené a területi egyenlőtlenségeket. Fontos feladatnak tartom, hogy a Szegedre látogatók ne csak a várost ismerjék meg, hanem a Szegedet körülvevő térség értékeit is.

A fenntarthatóság és a hatékonyság érdekében fontos a térségtudat erősítése, amelyet lehetővé tenne az itt található attrakciók fejlesztése, valamint a látnivalók közötti kapcsolatok megteremtése. A Tisza-völgyben található nevezetességek témák szerinti csoportosítása után dolgozatom távlati javaslatként tematikus utakkal kötöm össze a különböző helyszíneken található látványosságokat. Céлом, hogy felkeltsem az érdeklődést egy bizonyos téma és az ahhoz kapcsolódó attrakciók iránt, és az aktuális területre jobban felhívjam a figyelmet. A korábban ismeretlen terület ezáltal áttekinthetővé válik, a látogatók az attrakciókat tematikus csoportosításban, saját érdeklődésüknek megfelelő mélységben vagy részletezettségben ismerhetik meg. A téma, illetve az egész út kiépítése és működtetése összeköti egymással mind a távoli, mind pedig a közeli településeket, így az út keretein belül az egyes helyszínek vonzereje összeadódik.

Mindezen várható eredményeket figyelembe véve megállapítható, hogy a turizmus fejlesztése elősegítené az Alföld felzárkóztatását, az ország többi térségéhez képesti aránytalanságok felszámolását, amely véleményem szerint nagy probléma ma Magyarországon.